

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Cetrletno Din 7.50, polletno Din 15.—
celoletno Din 30.—

Bivše vojake vabijo na Brezje

Klerikalni listi, to se pravi Slovenska ljudska stranka, objavljajo poziv na sestanek vojakov iz svetovne vojne na Brezjah v nedeljo 31. t. m.

V neizmernih mukah in v smrtnem strahu smo med gromom in bliskom svetovne vojne molili in prosili, da bi bilo skoraj konec tega groznega klanja, da bi bilo konec gorja in solza mater in sester, ki smo jih pustili daleč na svojih domovih. Ko smo prihajali na dopuste domov, smo isto molitev ponavljali v tistem objemu domače hiše. Pa to našo sveto molitev so oskrunjevali oni ljudje, ki so govorili in govore, da so na svet od Boga poslani, da širijo ljubezen in se bore proti vojnain v znamenju Kristusovih besedi: Kdor pokončuje z mečem, bo z mečem pokončan. Vsako našo besedo proti vojni in avstrijski soldateski so ujeli in nosili na žandarmerijske postaje ali na okrajna glavarstva; noč in dan so se vrstile od pisarne Slovenske ljudske stranke ustvarjene in vodene denunciacije. Ako je ljubeča mati pod streho shranila mernik žita, da iz njega naredi dober kruh sinu, ko pride na dopust in da mu ga s solzami v očeh položi na mizo, že je prišel žitni komisar in ji zagrozil. Zenica je v strahu oddala žito, da je potem klerikalni žitni komisar — saj neklerikalcev ni bilo nič doma — s tem osolzenim žitom slovenske revne matere trgoval in si kopičil bogastvo. Kar po vrsti jih poglejte v svojih občinah!

Sin ali oče je prišel bolan domov k materi ali ženi in k ljubim otročičem, da jih poljubi in potolaži — morda zadnjikrat v življenju. Kdo bi mu zameril, da je težko zopet odhajal od doma? In skušal je svojo bolezen malo podaljšati in posrečilo se mu je dobiti tudi ugodna zdravniška spričevala. Pa klerikalni župani, župniki (ne vsi, hvala bogu!) in vsa pobesnela klerikalna svojat ni mogla gledati srečnih oči sina, očeta, matere, žene in otrok, šla je in toliko časa pripovedovala, da ubogi vojak ni bolan, da dela na polju in drugod, da je revež moral oditi. — In marsikdo se ni več vrnil, samo da so klerikalni vojni priganjači radi svojega vnetega delovanja za vojno mogli ostati doma in bogateji.

Fantje in možje, le spomnite se nazaj! Vaš spomin naj Vas opominja. Spomnite se na svoje prijatelje in znanca, ki so tako postali žrtev klerikalne vojne podivjanosti. Na shodu v Unionu, ki ostane največji madež na imenu slovenskega ljudstva in na katerem so klerikalni voditelji divjali za vojno kakor pobesneli divjaki in obešali »Srbe na vrbe«, na tem shodu je neki takratni župnik Slovenske ljudske stranke rekel, da ne more glasovati

za vojno, ker ni vprašal prej svojih vaščanov. Kakor rjoveči levi so planili po njem in ga izročili policiji, da je ona nad njim izvršila voljo »ljudske volje«, s katero so tudi takrat klerikalci zakrivali svoje krvave zločine.

Ves čas svetovne vojne niso imeli srca za slovenskega človeka. Takrat niso poznali njegovih pravic in njegovega trpljenja. Sedaj se zopet prav bahajo s tem, kako se zavzemajo za Slovence. Da bi mrtvi vstali in se zakadili v vas, da bi od groze popadali po tleh! Takrat se jim ni smilil težko prisluženi krajcar ubogega slovenskega kmeta; zadnje vinarje so izvlekli iz njega in vtaknili v vojna posojila. Še sirotam so pobrali zapuščino njihovih staršev!

Da! Kot krščanski možje smo se v težkih urah svetovne vojne zaobljubovali k Mariji Pomagaj in prosili njené pomoči, da se rešimo iz gorja, v katerega so nas zlepa in zgrda gonili predstavniki klerikalne stranke. In to zaobljubo smo tudi držali in smo jo že davno izpolnili. To pa smo storili tiho in pobožno, ker nam je tako veleval srca in duše glas. S sabo smo imeli tudi svoje, da smo

zanje prosili blagoslova na njihovo življenje, ki je bilo med vojno po vaših zaslugah tako trpljenja polno.

Šli smo na Brezje k Bogu ter Mariji in ne, da bi tam utrdili politično moč do kosti in mozga pokvarjene klerikalne stranke. Zakaj niste priredili zahvalnega shoda takoj po vojni? Zakaj šele čez 6 let? Seveda, takrat vas je pekla še vest, oziroma vest vas ni pekla, ker ta vas nikdar ne bo, ampak strah ste imeli pred našimi pestmi! Danes po šestih letih pa mislite, da je vse pozabljeno in zato si upate na dan s to politično prireditvijo, da na njej dobite odvezo za vse vaše težke grehe med vojno.

Toda slovenski fantje in možje, ki so bili resnično v vojni in ki so trpeli v njej, ta dan na Brezje ne pridejo, ker jim je ime Brezje presveto, da bi ga ta dan izgovarjali ob mislih na vaše vpitje in rjojenje: »Na vojno!« Ta dan bomo mi molili in se zahvalili doma.

Tam na Brezjah pa se bodo zbrali medvojni verižniki in denuncijanti, nekaj političnih špekulantov ter maloštevilni zapeljanci.

Fej, sram vas bodi! Niti božja pota vam niso sveta!

Politični pregled

Te dni se je vršila

spominska svečanost v Surdulici,

malem srbskem kraju v bližini bolgarske meje, kjer so za časa svetovne vojne Bolgari živinsko pomorili veliko število Srbov. Po osvobojenju in ujedinjenju so Srbi izkopali telesne ostanke mučnikov za svobodo in jih prenesli v skupno grobnico. Ta skupna grobnica je sedaj temelj za gimnazijo, katero so kot najdostojnejši spomenik zgradili s pomočjo države surduliški meščani. Surduluške svečanosti se je udeležila ogromna množica ljudi. Nanjo je prispel tudi kralj, ki je pri tej priliki imel zelo lep govor, v katerem je slavil spomin žrtev in se toplo zavzel za državno in narodno edinstvo.

Naša država je danes v težki preizkušnji, ker je na krmilu tako zvana vlada velike zadrege,

katero podpirajo tako različne stranke, ki hoče vsaka nekaj drugega. V novi vladi razen Davidovića, voditelja srbijanskih demokratov, in nekaj njegovih prijateljev ni nikogar, ki bi želel državi res dobro. V njej so štirje slovenski klerikalci in trije bosanski begi, ki pobijajo »korup-

cijo» in se borijo za »pravico« tako, da premeščajo in odstavljajo višje uradništvo. Davidović v svoji poštenosti še zaupa tem ljudem in odnehava pred njimi, ker misli, da bodo vendar enkrat prišli k pravemu razumevanju državnih koristi, ali on se nahaja v veliki zmoti in razočaranje bo grenko. Narodno skupščino so poslali na počitnice, ker se bojijo kritike, kar jim pa ne bo nič koristilo. Njihova vlada le naj traja dalje časa, da bo ljudstvo tem jasnejše videlo, da so bile besede o redu, pravici in zakonu le gola hinavščina.

Vse dosedanje delo vlade obstoja v premeščanju uradništva, postavljanju novih velikih županov in v obnovitvi pokrajinske uprave na Hrvaškem.

Tako odpravlja nova vlada, ki si je nadela ime »vlada zakona, reda, pravice in poštenosti«, korupcijo, tako spoštuje zakone in tako je poštena in pravična. Red in zakon se spoštujeta tako, da se v Hrvatski izjemoma in preko zakona vpostavlja že likvidirana pokrajinska uprava. Pravico pa goji najbolj s tem, da preganja višje uradništvo, ki je politično drugega naziranja. Red se ustvarja tudi

tako, da se vlada ne more upirati zmešan-
nim zahtevam Radića in njegovih poslan-
cev, brez katerih podpore ne bi mogla
obstojati.

V Ženevi v Švici se bo kmalu vršilo
posvetovanje zveze narodov, organiza-
cije, od katere ves svet veliko pričakuje.
Tudi naša država ter naši zaveznici
Češkoslovaška in Rumunija bodo zastopane
na tem posvetovanju. Zato so imeli
te dni ministri njihovih zadev Male
antante

važen sestanek v Ljubljani,

kjer so se posvetovali, kako stališče naj
zavzamejo na posvetovanju zveze naro-
dov. Bil je tu naš zunanji minister dr.
Voja Marinković, češkoslovaški zunanji
minister dr. Beneš in rumunski zunanji
minister Duca. Tako je postala Ljubljana
zopet za nekaj dni točka, o kateri se je
govorilo in pisalo po vsi Evropi, ker
temu sestanku pripisuje evropska jav-
nost važen narodopolitični pomen. Ni
vseeno, kaj sklenejo države srednje
Evrope, ki so, zvezane med seboj, vendar
sila, s katero se mora računati. Želimo,
da bodo tudi posvetovanja zveze naro-
dov plodonosna in koristna ne samo za
nas, temveč za vso Evropo in za svetovni
mir.

Ko se je končala londonska konfe-
renca, je mislila vsa Evropa, da bo sedaj
boljše razmerje med nekdanjimi sovraž-
niki, pa Evropa je bila že zopet enkrat
v zmoti. Francija je šla do skrajnosti v
popuščanju, kar so ji vsi priznali, ali
Nemčija je ostala stara. V nemškem
parlamentu se vodi

oster boj proti sporazumu glede vojne
odškodnine

in vlada je v velikih skrbih, ali bo dobila
večino za svoje predloge ali ne. Vlada
uvideva, da več pod nobenim pogojem
ne bi dobila, ali nemški nestrpniki zahtev-
vajo, da Nemčija sploh ničesar ne plača.

Ker na to niti misliti ni, da bi Francija
še dalje kaj odnehala, je jasno, da bo
moralo priti v Nemčiji do novih volitev,
ako sedanji parlament zavrže vladne
predloge o sporazumu. Morda bodo
takrat Nemci pametnejši, ker to je edini
način, da pride Nemčija enkrat do mir-
nega gospodarskega razvoja in do med-
narodnega kredita, ki ji je tako potreben
kot slepcu gledanje.

Dopisi

POLJANSKA DOLINA. Naš Sokol je
priredil zadnjo nedeljo predstavo «Lokalna
železnica». Po igri se je vršila tombola v
prid Sokola in naposled prosta zabava, ki je
trajala pozno v noč. Prireditelj je bila prav
dobro obiskana. Igralci so bili na svojem
mestu ter svoje vloge rešili prav povoljno in
vsega priznanja vredno. Bodi jim tem potom
izrečena v imenu Sokola najiskrenejša hvala
za trud in požrtvovalnost, saj drugega pla-
čila nimajo. Delajo in žrtvujejo se iz čistega
rodoljubja ter sokolske zavednosti. Kakor
drugod, tako se tudi tu v dolini klerikalci
drže napihnjeno ker so njihovi voditelji za-
jahali konja in prišli do oblasti. Nekateri tu-
kajšnji klerikalni možaki že hočejo kazati
roge in svojo moč napram drugomislečim
ter si mislijo: «Konec bo zdaj Sokola in Or-
june; nobeden kmet se ne bo več ubranil
bere ter drugih dajatev za razne cerkvene na-
prave. Gorje ti, kdor bi se uprl!» Tako si
mislijo in snujejo načrte. In morda res tu
in tam kateri naših postaja malodušen, a brez
potrebe. Časi brezpogojne moči klerikalcev
pred vojno so minuli. Njihova sedanja oblast
bo trajala le malo časa. Odločno in brez
strahu kažimo povsod in proti vsakomur
svoje napredno sokolsko prepričanje. Raz-
pust Sokola in drugih naših društev bo osta-
la le pobožna želja klerikalcev, posebno onih
iz škofovih zavodov. — Letina v dolini bo
letos bolj srednja. Če bi bilo zdaj lepo vre-

me, da bi se mogla spraviti otava ter da bi
jesenska žetev in pridelki bili boljši od po-
letnih, bi se že še izhajalo. Dežja je letos
vse preveč. Pred točo pa smo bili letos za-
varovani in upamo tudi, da nam prizanese,
kar Bog daj. — Nekaj je v dolini, ki povzro-
ča vsestranske pritožbe, to je deželna cesta,
ki je ponekod v tako slabem stanju, da slabša
biti ne more. Može, ki imajo pri tem kaj be-
sede in vpliva, naj zastavijo tu svojo besedo,
kajti čim dalje se bo čakalo s popravilo in po-
sipanjem, tem težje in dražje bo.

VELESOVO. Tudi v naši fari se giblje-
mo. Ustanovili smo gasilno društvo. Dom
bo kmalu ustanovljen, 21. septembra pa pri-
redimo v prid društva vrtno veselico. —
Izid zadnjih volitev v naši občini ne da po-
koja tukajšnji SLS. Prav po otročje se za-
letuje dopisnik «Domoljuba» (prav «Laži-
ljuba»), seveda brez podpisa, v našega žu-
pana in nekatere druge može, ki niso volili s
SLS. Obup nič ne pomaga. Večina je volila
može, katerim popolnoma zaupa. Ljudem se
jasni. SLS. bi morala nastopiti drugo pot,
da bodo ljudje verjeli. Obljub in zopet ob-
ljub smo že siti. Za volitve, posebno za žu-
panski stolček, ste se pripravljali cela dva
mesece. Kje so tiste noči, ko ste prosili in
rotili ljudi, naj volijo z vami. Obrnili so
vam hrbet. Spravljali ste na volišče celo take
ljudi, ki niso bili v imenikih, toda padli ste
in zmagali so naprednjaki. Govorite o vinu,
zato zahtevamo, da se izrazite jasneje. Smo
pa toliko dostojni, da ne napadamo osebnosti
kakor dopisnik «Domoljuba», ki se
skriva za poslansko imuniteto. Na druge
otročarije nimamo odgovora. Našim ljudem
priporočamo le, naj še berejo «Domoljuba»
in ga primerjajo z «Domovino»; se bodo
vsaj prepričali, kdo laže. Drugič kaj več. —
Tinček.

KRŠKA VAS. Najdražji voznik v Jugo-
slaviji je menda g. B., gostilničar in mesar v
Velikih Malencah, ki je računal g. Francu
Baškovicu iz Velikih Malenc za trikratno pot
iz Cerkelj do Velikih Malenc (3 km) in za

Grob v gozdu

Povest iz prešlih časov. Spisal Soteščan.

(Dalje.)

«Dušica, ti veš...?» jo je mati božala
po obrazu.

«Vem,» je priznala Ljudmila. «V mar-
sičem pa še nisem na jasnem, ker ni
nikogar, ki bi mi hotel dati pojasnila.
«Mamica, ali je resnica, da je v nevar-
nosti vaša sreča in moja bodočnost?»

Mati je vztrepetala. Kje se je našel
hudobnež, ki je ogrenil življenje nje-
nemu otroku? In zdaj mora govoriti —
sama mora razkriti svojo sramoto.

«Kdo ti je povedal, dragica? Povej
mi, dušica, natančno, odkrito...»

«Tujec na vrtni veselici,» je ihté iz-
povedala Ljudmila, ponavlja je besede, ki
jih je čula iz njegovih ust. «Ako je res-
nica, tedaj je Milan zame izgubljen...»
Rahlo je ob zadnji besedi stisnila mate-
rino desnico, katero so močile njene
vroče, dolgo časa zadržane solze.

Preden je mati našla primeren od-
govor, je bila po služkihi pozvana k
svojemu soprogu na razgovor. Poslušno
se je dvignila ter je poljubila njeno lice.
«Pridem, kakor hitro mi bo mogoče, ne
jokaj, vse boš izvedela! Žrtvi sva velike
pomote, ki bo pa kmalu popravljena.»

Zdravilno kapljico tolažbe je s temi be-
sedami kanila v hčerino srce, nakar je s
trudnimi koraki zapustila njeno sobo.

Soprog jo je čakal na hodniku. «Ali
se je tako mudilo?» jo je nagovoril s
sočutjem in z ljubeznijo. «Ljudmila bi
bila lahko čakala. Takoj moraš nazaj v
sobo; zdravnik je ukazal in moja volja
je tako.»

«Laže mi je, ker sem govorila. Poj-
diva, da se tudi tebi izpovem; dolžnost
mi pravi, da ne smem več molčati, tudi
tebe moram seznaniti s svojo zadevo.»

Molče ji je položil roko okrog pasu
ter jo je odvedel v njeno sobo. Dolgo sta
sedela ljubeča se zakonska v zaupnem
razgovoru: Amalija mu je odkrila svojo
bolečino.

Pok, s katerim so se zaprla vrata
grajske grobnice, je pretresel zdravniku
mozeg in kosti. Zavedel se je nevarnosti,
v kateri pa ne sme obupati, ako hoče
ohraniti življenje. Pogubila bi ga pre-
velika razburjenost, toda rešiti ga moreta
popolna hladnokrvnost in pa vztrajno
delo.

Najprej je pogledal, če so vrata za-
klenjena in kako bi se dala odpreti.
Tukaj je naletel na odpor. Debel železen
zapah je moled iz ključavnice, čije luknja

je bila zabita z železom. Ključ, ki ga je
nosil v žepu, mu ni mogel koristiti.

«Morda pa vodi iz grobnice še kaka
druga pot,» je upal natihem. Oprezno je
stopal s svetiljko ob vlažnem zidu; vsaka
razpoka ga je prešinila z radostjo, vsaka
špranja mu je zbudila pozornost. Nazad-
nje pa je uvidel, da se nahaja na kraju,
iz katerega ni izhoda.

Sedel je na kamenito klop ter se je
zamislil v usodni položaj. Svetiljko je
postavil poleg sebe, navil je uro ter oti-
pal žep: zaloga jestvin, s katerimi se je
preskrbel, je bila sicer zelo pičla, a za-
dostovala bi za nekaj časa, dokler ga ne
iznenadi rešitev ali smrt.

Upanje na rešitev ga je prevzelo z
novim pogumom. Vzdržati mora ter iz-
vesti svojo nalogo brez ozira na nevar-
nost in posledice. Morda se mu nazadnje
le posreči, da uide ter reši življenje, vse
drugo mu bo navrženo.

Torej na delo! Nobenega hipa ne sme
zamuditi, najti mora krsto Julijana Vala-
rona, pokojnega graščaka.

Ni mu je bilo treba iskati dolgo časa.
Svetiljka mu je pokazala kamenito
ploščo, stopil je bliže ter je prečital na-
pis. Stal je ob njegovem grobu, ob ozki
odprtini, izklesani v debeli zid.

Zazeblo ga je ob pogledu na veliko
kovinsko rakev, kar pa ni bila posledica

eno pot na Čatež (2 km) 29.000 kron. Nekemu fantu, ki je imel svoj voz čez noč shranjen pod njegovim kozolcem, je računal 100 kron. Ni torej čudno, če so mu ljudje sovražni. Njegov najboljši prijatelj je neki visoki gospod iz Krškega. Ta ga še štiti in brani z vsemi štirimi. Zivela, Radičeva «človečanska» republika!

LAŠKO. Na zadnjem sejmu v Laškem dne 25. avgusta t. l. so zasačili nekega posestnika iz Rečice v neki tukajšnji trgovini, ko je ukradel zavoj žebļev. Na njegovo prošnjo se ni napravila ovadba (demokrati so pač dobri). Dotični možak je občinski odbornik in svetovalec občine Sv. Krištof in velik klerikalec, ki se je posebno pri zadnjih občinskih volitvah besno zaganjal v demokrate. Zdaj se poteguje za gostilniško koncesijo ter si je postavil v ta namen leseno bajto, pa mu je menda zmanjkalo žebļev. Zelo radovedni smo, če ga bodo njegovi SLS tovariši še trpeli v svoji sredi pri občini in če se bo srezko poglavarstvo odločilo k podelitvi gostilniške koncesije.

LAŠKO. Na sejmu 25. avgusta se je pripeljalo 617 glav živine. Kupčija je bila zelo živahna, ker je prišlo precej kupcev iz Italije. Za izvoz v Italijo se je prodalo 76 glav, večinoma plemenske živine. Cene so se gibale med K 48 do 60 za kg žive teže. Na sejmšču bi bilo treba malo več reda, tako da ostane vsaj cesta prosta. — Zupanstvo je vložilo že svoječasnno prošnjo za 4 nove sejme, pa rešitve še vedno ni. Mislimo, da je za kmeta in tržana bolje, da bi se v Laškem število sejmov povišalo, kakor pa da bi se ustanovili novi sejmi v hribovih in stranskih kotih, kamor ne bo prišel noben tuj kupec.

DOL PRI HRASTNIKU. Celjske sokolske župe najmlajše, toda čvrsto se razvijajoče društvo na Dolu razvije 7. septembra ob priliki izleta posavskega okrožja Celjske sokolske župe svoj naraščajski prapor, ki je krasno domače delo v narodnih barvah belokranjskega motiva. Na eni strani se nahaja sokolski emblem z napisom, na drugi strani

pa drži ptica sokol v poletu državni grb Jugoslavije. Prelepo uspelo delo je sad dveletnega neumornega truda domačih sestic, ki so delale pod vodstvom izkušenega strokovnjaka br. Boža Račiča iz Adlešičev. Izlet in razvitje prapora se vršita ob vsakem vremenu, ker je v slučaju slabega vremena preskrbljeno za suh prostor. Natančnejši vzpored priobčimo pravočasno. Vendar pa Vas že danes vabimo in prosimo prisotnosti vseh, ki čutijo sokolsko in poznajo Dol.

OPLONICA PRI KONJICAH. Dne 17. t. m. so priredili tukajšnji Orli telovadni nastop s prav ameriško reklamo in prav obširnimi programom. Videti pa ni bilo nič drugega kakor samo polomijo. Deški naraščaj je obstojal iz skoro samih 8 do 9 let starih otrok. O njih se je izrazil neki ugledni kmet, da je takšne vaje on delal kot pastir. Občinstvo, kar ga je bilo, ni prav nič ploskalo, radi česar so si morali ploskati sami. Ko so namreč nastopili Orli-telovadci, so se razgubile Orlice med občinstvo in ploskale. Ko so pa nastopale Orlice, so igrali dotično vlogo Orli. K slavnostnemu govoru omenimo, da je govornik poudarjal veliko ljubezen Orlov do domovine. Seveda na jeziku jo imajo, a v srcu ne. Najboljše so bile še otročne vaje in skok v višino, pri katerem je tukajšnji načelnik trikrat zaporedoma poljubil mater zemljo. Čestitamo! Po prireditvi se je začela prosta zabava. Vesel je bil g. kaplan, ki je sedel veselo razporežen med Orlicami. Pa brez zamere! Bog živi! — Gledalec.

SV. LOVRENC V SLOVENSkih GORICAH. Neradi iznašamo v naši priljubljeni «Domovini» slabo postopanje z našim organistom od strani g. župnika, dveh cerkvenih ključarjev in nekaj njihovih pristašev. Dne 15. t. m. po rani službi božji nas je sklical g. kaplan z besedami: «Možje resnice in pravice, pridite na sejo!» Seveda resnični in pravični možje niso izostali. Gori omenjeni gospodje pa so se jako varali. Prve besede gospoda župnika so vzbudile med možmi veliko razburjenost. Takoj so jim sledili odgovori:

«S cekmeštom proč! Hočemo izvoliti drugega! Stari organist mora ostati naprej tukaj v službi. Zakaj ga preganjate?» Novodošli mežnar g. Slavček lahko pri Vas v farovžu mlati, če nima drugega posla. Mnogo se tudi sliši, da hoče g. župnik sedaj v pokoj, ker se ne izpolnijo njegove želje, da bi iztiral sedanjega organista g. Blažka ter spravil v službo g. Slavčka, ki ima ženo in otroke. — Zakaj hočete napraviti faranom toliko stroškov, ker imamo že itak precej velik dolg od novih zvonov. Dobili ste tudi odgovor, da že več gospodov težko čaka na tukajšnjo Vašo službo. Po petdesetletnem Vašem službovanju je pač res težko verjeti, kako da morete sedaj tako sovražno postopati proti organistu. Ali je to ljubezen do bližnjega? — Seveda do g. Slavčka že, ali za nas farane to ni. G. Slavčku damo vedeti toliko, naj se raje vrne zopet nazaj v Ruše, da nam ne bo delal nadleže. Vam občanom, ki ste našega mnenja, pa kličemo: «Živio, možje pravice!» — Par dobrih pajdašev.

SV. KRIŽ NAD MARIBOROM. Zadnje občinske volitve so se vršile v znamenju hudega boja med klerikalci in našo napredno stranko. Sam g. župnik se je zlasti zadnji čas, ko je videl, da prede njegovi stranki slaba, z vso silo vrgel v agitacijo. Strašil je ljudi s tem, da so na prvi listi sami brezverci, Orjunci, Pašič-Prebicevičevi mrtveci in bog ve kaj še vse. Klerikalci so tudi — gotovo z župnikovo vednostjo — izobesili na stari šoli, kjer je občinska pisarna, plakat, na katerem so vse te psovke obnovili. Med ljudstvom se tudi marsikaj šepče glede pristnosti podpisov klerikalnih kandidatov. Našega g. župnika, ki se je tokrat zopet podal na agitacijo od hiše do hiše, bi opozorili, da naj izvaja iz zadnjih volitev posledice, ker je njegova stranka kljub najbesnejši agitaciji dobila komaj 3 glasove večine proti naši (78 protj 75), kar dokazuje, da stoji njegova politična stavba na zelo trhljih nogah in da se bo v najbližjem času podrla. Naj se rajši posveti svoji pravi službi, naj bo dober

strahu, marveč zavesti, da je napočil važen trenutek — zanj in za gospo Amalijo.

Sklonil se je nad pokrovom, ki ga je potresel z obema rokama. Zapazil je, da se je nekoliko premaknil — bil je le poveznjen na spodnji del, torej ga bo dvignil brez posebnega truda. Brez dvoma je moral krsto nekdo odpreti; vijaki niso sami odjenjali, nekoga je stvar zanimala ter ga je prehitel, ali pa gre za zločin.

Z obema rokama se je vprl v pokrov. Dvigniti ga sicer ni mogel, a odrinil ga je brez posebne težave. Posvetil je v krsto — bila je prazna. Napis nad odprtino torej ni imel pomena. Truplo je moralo biti pred pokopom razteleseno in maziljeno, drugače bi Lilo že strohnelo in ostanki bi se nahajali v krsti, ki pa ni vsebovala ničesar ter je bila videti, kot da je nova.

«Aha! Zdaj vem, zakaj se je Tacelj razburjal ob mojem prihodu,» je škripal z zobmi. «V svesti si zlobnega dejanja se je bal preiskave, zato je zaprl vrata za mano ter me hoče umoriti z gladom ali nožem, če se ni izmislil še kaj drugega...»

«Naj pride, kar hoče,» je počenil poleg krste. «Sam sem, drugega orožja nimam kot samokres, ki ga pa v temi

najbrž ne bom mogel rabiti. Oskrbnik pa razpolaga s sredstvi in skoro gotovo tudi z ljudmi — morda so že na poti, da mi vzamejo življenje. No, ako pridejo, bodo prevarani,» se je opogumil, «hujša kot moč je — zvižaja...»

Sedel je na rob odprte krste ter se je naslonil na zid. Strašna podoba smrti mu je stopila pred oči. Videl in čutil je njeno roko, segajočo iz temine — roko, ki ne pozna usmiljenja, ki mori in uničuje, kar doseže in kamor zadene. Ali naj jo počaka, da ga zgrabi in trešči ob tla? Ne! Skriti, umakniti se ji mora!

Zavil se je v plašč, ugasnil svetiljko ter je legel v prazno krsto. Trdo ležišče ga je zopet spomnilo smrti, izprašal ga je vest ter obudil kesanje; nato je potegnil nase pokrov, pod katerega je ob glavi porinil zaprti nož. Tam je nastala ozka špranja za zrak.

«Tukaj sem varen,» se je tolašil. «Gotovo bodo prej pretaknili vse kote, preden pride komu na misel, da sem si izbral to neprijetno posteljo.» Zakril si je z žepnim robcem obraz ter je poskušal zaspati, kar se mu je pospešilo šele čez dolgo časa.

Zbudivši se, je pogledal na uro, kazala je devet. Po vsem telesu je čutil otrplost in bolečine zaradi trdega ležišča, na katerem se je mogel komaj obrniti. Pre-

vidno je odmaknil pokrov ter je zlezal iz krste.

V grobnici je vladala neprodorna tema brez najmanjšega znamenja, da je zunaj beli dan. Zopet se je moral poslužiti luči, kajti vnovič je hotel preiskati svojo podzemeljsko ječo ter ogledati njene posebnosti. Že je pretaknil vse kote in šele v spodnjem delu je zapazil motno svetlobo, prihajajočo skozi okroglo okence, zaprto z debelo neprozorno stekleno ploščo, visoko gori v oboku. A kako naj jo doseže, ko nima lestve in okence je najbrž preemajhno, da bi mogel misliti na beg.

Ni mu torej kazalo drugega, kakor da se povrne nazaj k odprti krsti v duplino, ki se je nahajala v sprednjem delu grobnice, nedaleč od stopnic.

Kazalec njegove ure se je z neznanjsko počasnostjo nagibal proti večeru. Kot večnost se mu je zdela nastopna noč, katero je zopet prečul v krsti, premišljajoč, kako naj uide grozoviti smrti. Spomnil se je Justine, svoje soproge, čakajoče njegovega poročila, katerega ji ne more poslati. Nadejal se je njenega prihoda, ki mu prinese zaželjeno rešitev.

Proti jutru je zopet nekoliko zadremal. Prebudili so ga votli koraki, ki so se ustavili ob vratih. Zaškripali so železni zapah, vrata so se odprla in vstopil je

dušnj pastir vsem faranom, ne pa samo svojim somišljenikom, naj ne uganja politike na prižnici, namesto da bi učil božjo besedo. Če bo tako, se bomo razumeli, če pa ne, mu ne moremo pomagati in bomo boj nadaljevali.

POLZELA. V «Slovenskem Gospodarju» z dne 14. t. m. se je oglašil znani kronist-junak, ki se je «junaško» skrtil za plašč imunitete, dobro se zavedajoč, da imamo sedaj vlado «reda in poštenosti», ter skušal z ostudnimi lažmi blatiti imenoma ljudi, katerim ni vreden, da izbriše prah s čevljev. SLS. je lahko ponosna na tako lažnivo propalico. V ostalem je pa za to blatenje soodgovorna domača duhovščina, ki je navadno glavni korektor lokalnih dopisov za proslulo klerikalno časopisje, in tista duhovščina, ki je v zadnjem času večkrat omadeževala domačo prižnico z lažmi in obrekovanjem tukajšnjega Sokola in njegovih članov. Sramota!

GORA PRI SODRAŽICI. Že dolgo nisimo ničesar zvedeli iz naše Gore; prosim, g. urednik, da pripustite malo prostora tudi zame v obrambo proti krivičnemu napadanju moje osebe. V nedeljo 17. t. m. smo imeli občinske volitve, za katere so si klerikalci zelo brusili pete in jezike. Sklicaj so več zapupnih sestankov po vaseh. Vodil je sestanke profesor na učiteljski v Mariboru g. P., ki se nahaja tu na počitnicah. Možak je udrihal proti «Domovini», katero dobivamo tu v precejšnjem številu izvodov, ter napadal mene, češ, da od mene izvira vse to «zlo». Jaz mu svetujem, čeravno je naš rojak, naj se drži rajši svojega posla in svoje službe, v kateri je nastavljen. Politiko v naši občini, kjer nitj ne voli, pa naj pusti. Zelo vneto ste poučevali svoje pristaše, kam in kako morajo voliti, a svojega očeta niste naučili, da bi «pravilno» volil, tako je šel z nasprotniki ter se prišel potem čez dobro uro kregat na volišče, češ, da noče liberalcev. Volilna komisija mu je pravilno razložila vse kakor drugim volilcem in če ni zapopadel pouka, ni naša krivda. Volilni dan je potekel dokaj

Tacelj v spremstvu nekega tujca; svetloba, prihajajoča skozi odprta vrata, je odkrivala na temnih obrazih njun zlobni namen.

«Pobegnil je,» je spregovoril neznanec v tujem narečju. «Pa si pravil, da ne more uteči.»

«Uiti ni mogel,» je trdil oskrbnik, držeč veliko svetiljko visoko pred seboj. Iskaje svojega jetnika sta se pomikala proti drugemu koncu, kjer sta obstala, motreč na oboku okence, skozi katerega jo je morda popihal.

«Ušel je,» je pihal neznanec in v roki se mu je svetilo bodalo. «Ti si kriv!»

«Šipa je nedotaknjena,» je menil Tacelj in kazal na linico, «drugega izhoda ni iz grobnice.»

«No, potem ga je pekel požrl.»

«Ti me žališ,» je stokal oskrbnik. «Ali je to plačilo?»

Zdravnik je zlezl iz krste ter je poslušal njun razgovor. Stala sta prav pod linico v oboku, pred njima je gorela svetiljka.

«Nebo mi je poslalo rešitev,» se je razveselil zdravnik. Planil je iz odprtine, smuknil skozi vrata ter jih skrbno zaklenil Tacelj in njegov tovariš sta postala njegova jetnika.

(Dalje prihodnjic.)

mirno. Volilo je 78 volilcev. Vsehi volilnih upravičencev je bilo 80. Lista združenih Gornikov je dobila 45 glasov, a lista SLS. 33. Zmagali so torej združeni Gorniki. Za danes toliko. Če me ne pustite miru, bom pa še kaj več povedal. — Antoni Čampa.

Kmetijski pouk

SLADKANJE MOŠTA.

Letošnja vinska letina bo vobče slaba. Ne samo pri nas, ampak tudi v drugih deželah. Povsod tožijo, da jim je napravila peronospora ogromno škodo po vinogradih in da bo vinskega pridelka polovico manj, kakor se je pričakovalo. — Če pomislimo, kake stroške imajo naši vinogradniki z obdelovanjem svojih vinogradov, potem lahko sodimo, kako ogromna bo izguba, ki bo zadela letos naše vinogradništvo.

Izpadek pa ni zazreti le v količini vinskega pridelka, ampak prav posebno tudi v njegovi kakovosti. Po peronospori obolelo trsje sploh ne more dobro zoreti, ker mu manjka potrebnega listja. Letos je pa napadeno tudi grozdje. Mnogi so smatrali prve plesnive jagode za grozdno plesnobo, v resnici se je pojavila peronospora tudi na grozdju samem in mu prizadejala ogromno škodo.

V takih letih je potrebno, da pomagamo sami vinskemu pridelku do boljše kakovosti in do večje vrednosti. In v to svrhu imamo sredstvo, ki je povsem nedolžnega značaja in ki si boljšega misliti ne moremo. To je navadni sladkor, kakor ga rabimo za oslajanje kave in raznih drugih jedil. Kar nam solnce ni dalo, to nam lahko nadomesti do gotove stopnje naš navadni sladkor. V resnici si tudi pomagajo v slabih vinskih letih vse napredne vinske dežele s sladkorjem in tudi pri nas smo ga že v ta namen rabili.

S sladkorjem zboljšamo mošt, kar je važno zlasti za vinogradnike, ki so navezani na prodajo vina. S pomočjo sladkorja napravljamo pa tudi tako imenovani «petijot», ki nam služi kot domača pijača. Vinski pridelček že lahko izdatno izboljšamo, če dodamo moštu po 1 do 2 odstotka sladkorja, za naravno petijota ga je treba pa več, da dobimo zadosti močno pijačo.

Nimam namena danes opisovati, kako je v tem slučaju ravnati s sladkorjem in moštom, zdi se mi pa potrebno, opozoriti na sladkanje mošta, da se začnejo vinogradniki pravočasno zanimati za dobavo potrebnega sladkorja.

Za sladkanje mošta je poraben edino navadni sladkor, ki je znan tudi pod imenom trsni ali pesni sladkor, dočim so vse druge vrste sladkorja manj porabne ali celo škodljive, kakor n. pr. saharin, ki je naravnost škodljiv. Kmetijska družba se je obrnila, kakor vemo, na ministrstvo za poljedelstvo in vode in je prosila za preskrbo cenejšega sladkorja. Naloga prizadetih vinogradnikov je sedaj, da se obračajo s primerno podprtimi prošnjami na merodajna mesta.

PRED SETVIJO OZIMINE.

Če je treba polagati na dobro seme vobče večjo skrb, moramo to storiti posebno letos, ko je pridelček žita skoraj vsepovsod slab. Letošnje seme je bolj kumerno, medlo in mestoma naravnost bolešno. Da iz takega semena ne moremo kaj boljšega pričakovati, je jasno. Če le mogoče, naj se slabo seme za-

menja s kakim boljšim semenom iz domačega kraja. Kdor ima še lansko pšenico, naj lansko pšenico seje. Če pa ni mogoče ne eno ne drugo, naj se potrebno seme najskrbneje odbere in naj se za setev tudi sicer dobro pripravi.

V tem pogledu se pri nas še veliko greši. Naši poljedelci si marsikje ne vzamejo niti potrebnega truda, da bi seme očistili od plevelnega zrnja, od graščice, sleka, kokolja, ljuljke itd. To vidimo zlasti po gorskih krajih, kjer je že itak preveč plevela. Odtod tudi prihaja, da je zemlja tako plevelna in da je ob vlažnih letih več plevela na njivi kakor žita.

Seme je treba najskrbneje očistiti in nazadnje še sortirati, če ni drugače mogoče pa z vejanjem, da dobimo najtežje zrnje.

Letos kaže seme namakati tudi v raztopini «Uspuluna», da ga varujemo pred napadi po raznih bolezenskih glivicah, ki znižujejo naše pridelke. S tem ohranimo naše pridelke predvsem pred snetiavostjo, naredimo jih pa tudi bolj odporne proti drugim boleznim. Razen tega vpliva to sredstvo prav ugodno tudi na boljšo kaljivost semena. Uspulun je prah, ki se dobiva v škatlicah, vsebujočih po 50, 100, 250 in 500 gramov tega sredstva. — Za 100 kg semena je treba 50 do 100 g Uspuluna, ki se raztopi v vodi. Potrebna navodila za pravilno uporabo «Uspuluna» se dobe pri Kmetijski družbi za 1 dinar.

Važno je letos tudi to, da sejemo zimsko strn v zemljo, ki ima dosti moči. Če manjka zemlji potrebnih gnojilnih snovi, ji moramo pomagati z umetnimi gnojili. Slabo seme in slaba zemlja nam ne moreta zagotavljati dobrega uspeha. Kot umetna gnojila se priporočajo v tem primeru posebno hitro učinkujoča gnojila, ki imajo dušik v sebi, kakor čiški solitar, apnovi dušik in amonijev sulfat ali žveplenokisli amonijak. Polovico ali tretjino potrebne množine je raztrositi takoj ob setvi, ostali del pa v zgodnji spomladi kot naglavno gnojilo.

Gospodarstvo

ZAKLJUČEK LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEJMA.

V ponedeljek ob 7. uri zvečer se je zaključil letošnji Ljubljanski veliki sejem, ki je po uspehu znatno nadkrilil vse dosedanje vele-sejme. Najogromnejši je bil poset sejmišča v nedeljo, ko so celo 4 posebni vlaki prepeljali goste. V nedeljo je bilo na sejmišču gotovo nad 30.000 oseb, to je število, ki ga ni beležil do sedaj še noben dan Ljubljanskega velikega sejma. Ves čas sejma pa je bilo 140.000 do 150.000 obiskovalcev.

Kupčije so bile letos na sejmu zelo zadovoljive. Zato se je za prihodnji veliki sejem priglasilo že lepo število sedanjih razstavljalcev, tako da je ena tretjina vsega razstavnega prostora že oddana.

V nedeljo je bil sejem tako številno obiskan tudi radi tega, ker se je v okviru vele-sejma vršila konjska razstava, na katero je bilo pripeljanih 135 najboljših konj iz vse Slovenije, mrzlokrvnih in toplokrvnih pasem. Razdeljenih je bilo več lepih daril za najboljše konje. Konjska razstava se namerava prihodnje leto vršiti še v večjem obsegu. Poleg tega je v načrtu še goveja razstava in mogoče razstave še nekaterih drugih domačih živali.

Na lepem uspehu letošnjega velikega sejma ima poleg predsednika glavnega odbora g. Bonača in predsednika upravnega od-

bora gosp. Kneza največ zaslug ravnatelj semjskega urada g. Dular, pod čigar vodstvom se je izvršila vsa velika in nemalo težavna organizacija sejma. Vztrajno sta podpirala ravnatelja Dularja tudi tajnik g. Zois in tehnični referent g. inž. Perko. — Želja vseh, ki so videli to lepo manifestacijo slovenskega dela, je, da bi Ljubljanski veliki sejem ostal stalna institucija.

TRŽNI PREGLED.

ZITO. Na svetovnih tržiščih so cene pšenice znatno padle. Tudi pri nas so nekoliko oslabele. Dne 27. t. m. se je na novosadski blagovni borzi dobila pšenica po 355 do 360 Din, ječmen po 335 do 340 Din, turščica po 285 do 290 Din, fižol po 460 do 470 Din, moka «0» po 560 do 570 Din za 100 kg na debelo.

ZIVINA. Na naših sejmih se pojavljajo italijanski kupci, ki kupujejo živino, radi česar so cene precej čvrste. — Na zagrebškem sejmju se je trgoval kilogram žive teže: voli prvovrstni 15 do 15 Din 75 par, drugovrstni 13 do 14 Din 50 par, tretjevrstni 11 do 12 Din, krave prvovrstne 13 do 15 Din, drugovrstne 12 do 13 Din, tretjevrstne 9 do 10 Din, biki 12 Din 50 par do 15 Din 50 par, teleta prvovrstna 21 Din do 21 Din 50 par, drugovrstna 17 Din 50 par do 20 Din, sremške svinje 26 Din 50 par do 27 Din 50 par, nepitane 21 Din do 23 Din 75 par, prasci do 1 leta 22 do 30 Din, stari nad 1 leto 18 do 21 Din.

KRMA. Na zagrebškem sejmju se je dobilo: seno prvovrstno po 90 do 100 Din, drugovrstno po 75 do 87 Din 50 par, otava po 100 do 125 Din, navadna detelja po 113 do 135 Din, lucerna po 113 do 125 Din za 100 kg.

= **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo dne 27. t. m. v devizah: 100 avstrijskih kron za 11¹/₂ do 11²/₂ pare, 100 italijanskih lir za 353 Din 75 par do 356 Din 75 par, 1 dolar za 79 Din 50 par do 80 Din 50 par, 100 češkoslovaških kron za 238 Din 40 par do 241 Din 50 par, 100 švicarskih frankov za 1497 do 1507 Din.

= **Kredit za trtnice.** Ministrstvo za kmetijstvo in vode je odobrilo kredit v znesku 250.000 dinarjev za ureditev državnih trtnic v tuzlanski, mostarski, osješki, ljubljanski in mariborski oblasti.

= **Jesenski živinski in kramarski sejem v Črmošnjicah** pri Semiču se vrši od letos naprej 12. septembra in ne več 29. septembra.

Prosveta

Akademski krožek v Kranju je prevzel od pisatelja gosp. Josipa Kostanjevca v razprodajo nekaj njegovih leposlovnih del, t. j. «Zbranih spisov I.» in romanov «Krivec». Cena «Zbranim spisom» je 5 Din, «Krivec» 10 Din, s poštnino 1-50 Din več. Naročajo se pri društvu in plačajo po priloženi poštni položnici.

Sokolstvo

Sokolsko društvo v Ormožu priredi v nedeljo 31. t. m. v «Mestni grabi» v Ormožu javni nastop, zvezan s tombolo in ljudsko veselico. Svira središka sokolska godba. Cisti občitek je namenjen za bodoči sokolski dom v Ormožu. Dobitki tombole so jako lepi. Pridite!

Beleške

+ **Vlada reda, dela, poštenosti, pravice in drugih dobrih lastnosti.** Tako namreč naziva klerikalno časopisje novo vladę — zato pač seveda, ker so v njej klerikalci. Ta naziv je deloma res opravičen. Vlada hudo dela, nastavlja nove velike župane in odstavlja prejšnje, ker so njeni politični nasprotniki, preganja uradništvo drugega političnega naziranja, na Hrvaškem je vzpostavila že opuščeno pokrajinsko upravo. To je red in delo, ki ga opravlja nova vlada; drugega doslej še ni napravila. Ob lanskih skupščinskih volitvah so klerikalci sicer obljubljali avtonomijo, službovanje slovenskih fantov v domačih krajih, znižane davke, znižane cene itd., čim zmagajo. Ko so klerikalci res zmagali, so se tekem enega leta klerikalne obljube izpolnjevale baš nasprotno. Klerikalci so to opravičevali, češ, kaj naj napravimo, ker nismo v vladi. No, in sedaj so v vladi, sedaj naj izpolnijo svoje obljube, če so jih resno mislili. Da tega ne bodo napravili, smo uverjeni, ker je tri četrtine teh obljub čisto navadna sleparija nevednih preprostih ljudi, ki ne vidijo preko plota domačega dvorišča.

+ **Klerikalci so okužili že ameriške svobodomiselnosti slovenske liste.** Ameriški «Glas svobode», ki se sicer imenuje glasilo svobodomiselnih ameriških Slovencev, naseda kakor muha klerikalni časopisni gonji ter povzema vse ostudne psovke, s katerimi je prejšnje tedne «Slovenec» blatil demokrate, posebno dr. Žerjava. «Glas svobode» je v svoji «svobodni» te psovke podkrepil še z lastnimi, prav ameriški pripombami. Kaj nimate pametnejšega posla kakor zastrupljati

s klerikalno gnojnico še ameriške Slovence. Fej, takšni svobodomiselnici! Kaj mislite, da je res, kar ste naklobasali? Le počakajte sedaj, ko so se klerikalci pririnjili do vlade, in videli boste, kje je nasilje in absolutizem. Res smešno je, da smatra svobodomiselnici list klerikalce za nekake kulturonosce. Se vidi, da so gospodje že pozabili na razmere v Sloveniji.

+ **Policajklerikalna kri že vre.** V Jugoslaviji doslej klerikalci še niso imeli prilike tako oblastno zajahati konja, kakor ga jahajo sedaj, ko so v vladi. Sedaj so zopet v svojem starem elementu in se skušajo vsepovsod uveljaviti po predvojnem in medvojnem receptu, ko se je vsak zaveden narodnjak bal klerikalnih denuncijantskih policajev. Z dežele nam že pišejo, da podeželski klerikalni činitelji izrekajo grožnje političnim nasprotnikom. Klerikalci so menda zopet žejni krvi, katere se med vojno še niso dovolj napili. Zato so tudi trboveljske žalostne dogodke izrabljali le v hujskanje, da bi vznemirjene duhove še bolj razburili. Vsa ogabna pišarija, blatenje in laganje okrog trboveljskih dogodkov pač ni moglo imeti drugega namena kakor hujskanje komunistov na Orjuno in draženje Orjune na komuniste. Krvi in zopet krvi so si želeli, da bi iz te krvi kovali politični kapital, ne toliko proti Orjuni, ki je organizacija za sebe, temveč bolj proti demokratom, ki so jim postali opasni. To se pravi prav za prav zločinska politika. Mi želimo, da bi ta vlada trajala dalje časa in da bi klerikalci prišli v njej do večje besede, ker le tako bomo mogli dovolj jasno in temeljito spoznati vso pokvarjenost stranke, ki živi od nerazsodnosti ljudskih množic.

Tedenske novosti

* **Vežilo kraljeviču Petru.** Nadučitelj v pokoju, znani čebelar g. Paulšek in njegova hčerka Marija, učiteljica ročnih del v Mariboru, sta izročila srezkemu poglavarju gosp. dr. Ipavcu skupino satovja, ki je izloženo v okusno izdelano šatuljo, opremljeno s svilo in zlatim okvirjem, ter tvori ime prestolonaslednika Petra, njegovo rojstno leto 1923. in kraljevsko krono.

* **Pravoslavni koncil in slovesno ustoličenje patrijarha v Peči.** Dne 26. t. m. se je vršil z velikimi slovesnostmi v staroslavnem samostanu v Peči pod predsedstvom patrijarha Dimitrija koncil škofov srbske pravoslavne cerkve — prvi po kosovski bitki. Včeraj se je vršilo v Peči slovesno ustoličenje patrijarha. Slovesnosti se je udeležil tudi kraljevski par, zastopniki vlade in številne deputacije iz vse države.

* **Kongres Udruženja jugoslov. učiteljstva v Dubrovniku** se je vršil prošlo nedeljo. Kongresa se je udeležilo tudi zastopstvo slovenskega učiteljstva pod vodstvom poverjenika ravnatelja g. Luke Jelenca. Na kongresu so se obravnavale stanovske kakor šolske zadeve. Zlasti mnogo se je debatiralo o šolskem verskem pouku, ki ga mnogokje duhovščina zlorablja le v to, da vceplja že mladini strup klerikalizma v mlada srca. Kongresa se je udeleževalo okrog 3000 učiteljev iz vse države.

* **Velika skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda** se bo vršila dne 7. septembra v Celju. Celjani se na skupščino prav pridno pripravljajo, da dokažejo, da je Celje narodno zavedno mesto.

* **Poroka.** V Petrovčah sta se poročila g. Ivo Reš, zalagatelj piva in posestnik ter gđč. Anica Kračunova, hči veleposestnika. Bilo srečno!

* **Poštnina za inozemska pisma se zniža.** Svetovni poštni kongres v Stockholmu je sklenil, da se zniža mednarodna pisemska poštnina za 50 odstotkov.

* **Belokranjska domača obrt na Ljubljanskem velikem sejmju.** Pišejo nam: Belokranjski paviljon je zbudil na sejmšiču precej zanimanja, ker je to pot bil opremljen z novimi izdelki, kakor n. pr. s sodčki v malj darilni obliki. Srednji izmed sedmih, s pozlačeni okovi, je bil namenjen našemu kralju. Dalje so bili vrči, čutare, svirale. Izmed volnenih izdelkov pa lapice in natikači. Najlepsi so bili kožuški, skrbno napleteni z raznimi barvami. Tudi torbic in otiračev ni manjkalo. V ospredju so bile pisanice, «Belokranjske otroške pesmi» in nekaj ročnih lesnih izdelkov. Koliko posla so imeli gledalci s pastirjem, ki je pletel biče! Precej naročil je dobil g. Božo Račič za sodčke in čutare. S tem bo tudi poživil obrt. Organizator belokranjske razstave si je prizadejal mnogo truda, ki mu ga je nekoliko olajšalo natančno poznavanje Belokranjcev. Za njegov trud najlepša zahvala. Upamo, da bomo izdelke belokranjske domače obrti in druge belokranjske posebnosti, mogoče vse še izpopolnjeno, imeli priliko videti tudi na prihodnjem velikem sejmju.

* **Čevlji po znižanih cenah za invalide.** Udruženje vojnih invalidov, podružnica Ljubljana, javlja vsem članom in članicam,

da oddaja tajništvo podružnice čevlje vseh vrst in velikosti po znižanih cenah. Naročijo jih lahko vse podružnice za svoje članstvo kakor tudi posamezni člani. Na željo se pošljejo tudi po pošti. — Odbor.

* **Izseljeniška kvota izčrpana.** Ministrstvo za socialno politiko razglasa, da je izseljeniška kvota za Zedinjene države za mesec julij in avgust že izčrpana in naj torej do nadaljnje naredbe nikdo več ne prosi za izseljeniški potni list. — Informacije o izseljevanju bodo odšle dajale upravne oblasti.

* **Slovenski fantje iz podoficirske šole na kraljevem brodu «Galebu»** pošiljajo iz mesta Bara v Črni gori najlepše pozdrave vsem znancem in znankam, posebno slovenskim dekletom. Franjo Kovač, Brunon Skalicky iz Šiške; Mirko Zabovnik iz Griž; Josip Kecelj, Viktor Pressl iz Kamnika; Leon Štibelj iz Kranja; Drago Draganec iz Domžal; Franjo Muss iz Karlovca; Julij Petrič iz Varaždina; Ignacij Glavič iz Žužemberka.

* **Kolo jahača in vozača v Ljutomeru** priredi v nedeljo 31. t. m. svojo vsakoletno jesensko dirko v kasu in galopu na dirkališču pri Ljutomeru. Vozači so svoje uspehe v ljutomerski pomladanski dirki sijajno izboljšali v Mariboru, oziroma Varaždinu in Zagrebu, ter je upravičeno pričakovati novih uspehov.

* **Tobačni izdelki bodo cenejši.** Iz Beograda prihaja za kadilice vesela vest: koncem meseca se bo na sestanku ravnateljev vseh tobačnih tvornic naše države sklepalo o povečanju produkcije tobaka ter o znižanju cen za tobačne izdelke, zlasti za cigarete. Uprava državnih monopolov je zadevo v načelu že odobrila.

* **Ljubljanska porota.** Dne 9. septembra prične pri ljubljanskem deželnem sodišču tretje letošnje porotno zasedanje. Porotniki so že izzrebani. Pred to poroto pride več težkih slučajev.

* **Zopet smrtna nesreča v Triglavskem pogorju.** Triglavsko gorovje je preteklo nedeljo zopet zahtevalo svojo žrtev. To pot se je na severni triglavski steni ponésrečil visokošolec Vladimir Topolovec iz Ljubljane, star komaj 19 let. N. v m. p.!

* **Neurje s točo.** V ponedeljek popoldne se je vsula nad Ljubljano in okolico gosta toča. — Neurje je napravilo obilo škode na Ižanski cesti, kjer je po poljih toča oklestila vse sadje in poljske pridelke. Med nevihto je na Ižanski cesti udarila strela v poslopje posestnika Franceta Pozarška. Nastal je požar, ki je resno ogrožal tudi sosednje hiše. Ognjegasci iz Ljubljane in z Barja so požar lokalizirali. Požar je uničil posestniku zgornji del poslopja, 5000 kg mrve in nekaj pohištva.

* **Škoda zaradi povodnji in toče.** Po podatkih, ki jih je prejelo poljedelsko ministrstvo, znaša škoda, ki so jo napravile letos povodnji v naši državi, ogromno vsoto nad 383 milijonov dinarjev. Škoda, povzročena po toči, pa je cenjena na 230 milijonov dinarjev.

* **Slovenec v Zagrebu obsojen na smrt.** Divizijsko sodišče v Zagrebu je obsodilo Slovenca narednika Avgusta Rumpla zaradi zavratnega umora branjevca Kelkovića na smrt z ustreljenjem.

* **Umor Slovenca v Osijeku.** V osiješki okolici je našel te dni tamošnji mestni gozdar v mlaki krvi 62letnega Ivana Krajnika, kočijaža iz Slovenije, ki je prišel v Osijek, da si poišče službe. Ob Dravi si je umival noge, kar sta ga iznenada napadla dva moška in zahtevala denar. Ker se je Krajnik branil,

šla mu z nožem prerezala žile na vratu in na rokah, mu vzela 200 dinarjev ter ga pustila ležati na bregu. Nesrečnik je kmalu umrl. — Zločincev še niso izsledili.

* **Ameriške novice.** Blizu mesa Grafton je utonil rojak Jožef Klanjšak, star 33 let, rodom iz ptujske okolice. V Ameriki zapuša mlado ženo in sinčka. — Dalje je utonil v reki Illinois rojak Franc Cetin, ki zapuša ženo z dvema otrokoma.

* **Žrtev avtomobila.** Pri Velikem Gabru je zadel vojaški avtomobil v voz 73letnega posestnika Janeza Jakliča, ki je padel na tla, da mu je šlo kolo čez tilnik. Jaklič je bil takoj mrtev.

* **Nesreča na dolenskem kolodvoru v Ljubljani.** V sredo zjutraj se je zgodila v Ljubljani na dolenskem kolodvoru železniška nesreča, ki sicer ni zahtevala človeških žrtev, ki pa je povzročila veliko materialno škodo. S tira je namreč skočil tovorni vlak. Proga je bila v dolgosti 50 metrov pokvarjena, a je bila še tekom dneva zopet popravljena. Kdo je nesrečo povzročil, ni dognano; ugotovljena je le to, da so bile kretnice napačno postavljene. Uvedena je preiskava.

* **Rodbinska žaloigra.** V Stari Moravici na Hrvaškem je na zelo tragičen način umrla te dni vsa rodbina tamkajšnjega posestnika Aleksandra Poljakovića. Po daljši bolezni je umrl edini otrok, triletni sinček. Očeta je to tako pretreslo, da so se bali za njegovo življenje. Nesreča res ni izostala. Ko je šel Poljakovič k vodnjaku po vodo, se je zgrudil in padel v vodnjak, iz katerega so ga potegnili mrtvega. Ženo je od žalosti zadela kap in se bori s smrtjo.

* **Smrtna nesreča.** V Celju je preteklo soboto umrl posestnik Jože Godic iz Petrovc v starosti 55 let. Izdihnil je na posledicah težkih poškodb, ki mu jih je prizadejal voz, ki je po nesreči šel preko njega, ko se mu je splašil konj na cesti. N. v m. p.!

* **Krvav zločin pri Zidanem mostu.** V noči od 22. na 23. t. m. so vdrli v hišo posestnika Cveka med Brunkom in Boštanjem trije ali štirje roparji, ki so imeli obraze zavite v cunje. Najprej so se vrgli na domačega hlapca, ga zvezali in zanesli na varno. Nato so napadli gospodarja, ga vlekli iz hiše in ga tam ubili. Po krvavem zločinu so odšli v sobo, pometali otroke s postelj in pričeli prete-

pati Cvekovo ženo. Mučili so jo tako dolgo, dokler jim ni izročila vsega denarja, kar ga je bilo v hiši. Nato so še prebrskali omare in izginili v noč. — Orožništvo je takoj uvedlo preiskavo.

Iz raznih krajev

* **V Tomačevem pri Ljubljani** je v soboto zvečer udarila strela v skedenj posestnika Valentina Kajzerja, po domače Taškarja. Skedenj je bil poln krme in slame ter je pogorel do tal. Škoda znaša nad 100.000 dinarjev; zavarovan je bil le za 2400 dinarjev.

* **V Dravljah** so se na sv. Roka dan izvršile med službo božjo štiri žepne tatvine. Okradeni so bili za razne denarne zneske Peter Šitar iz Križev pri Trziču, Marija Vehovčeva iz Vodice ter sestri Ivana in Ana Habičevi iz Rézova pri Hrušici. Tatovi so neznani.

* **V Višnji gori** je bil te dni ponovno izvršen vlom v trgovino trgovca g. Perka. Neznani vlomilec je odnesel to pot več tobačnih izdelkov, nogavic in drugih predmetov.

* **V Žužemberku in okolici** je 25. t. m. popoldne divjala huda nevihta s točo, debelo kakor orehi. Poljski pridelki in vinogradi so uničeni. Škoda je ogromna in je nesrečnikom potrebna nujna pomoč.

* **V Bevkem** je umrl trgovec g. Janko Paček. Pokojnik je uživa splošen ugled. N. v m. p.!

* **V Kokarjah** je pri občinskih volitvah zmagala napredna lista, ki je dobila 10, klerikalci pa samo 7 odbornikov.

* **V Spodnji Polskavi** je te dni nenadoma izbruhnil požar pri posestniku Vrečku in uničil vsa poslopja. Škoda je zelo velika.

* **Na Zgornji Polskavi** je pretekli četrtek zjutraj nastal pri posestniku Ivanu Poljancu požar, ki je upepelil hišo in gospodarsko poslopje. Gasilnemu društvu se je posrečilo, da je požar omejilo in rešilo iz hiše vse premičnine. Škoda je zelo velika. Gospodinji je zgorela tudi večja vsota denarja, ki si ga je hranila na hlevu v senu.

* **V Ljutomeru** se je poročil znani pesnik in pisatelj g. Cvetko Golar z gdč. Angelo Karbovo, učiteljico in posestnico v Ljutomeru. Bilo srečno!

Zanimivosti

Goreče zaloge olja

V ameriškem mestu Los Angelesu so se nedavno vžgale zaloge olja. Naša slika, ki predstavlja ta prizor, je povzeta po fotografiji. Škoda po požaru se ceni na 100.000 dolarjev. Kako je ta požar nastal, se ni moglo povsem točno ugotoviti.

Molilci solnčnega boga

Pueblo-Indijanci.

Kakor smo že nedavno pisali, bivajo na južnozahodnem ozemlju Zedinjenih držav tako zvani Pueblo-Indijanci, ki so izmed vseh Indijancev najmanj prosvetljeni. To plemo časti še svojega solnčnega boga, zvanega Manitu.

Naša slika predstavlja 105letnega velikega duhovnika solnčnega boga.

Zamorci ob reki Kongo.

V sredini Afrike ob reki Kongo živi zamorsko plemo, ki istotako po božje časti sonce.

Slika predstavlja Kabalo, poglavarja tega plemena.

Indijski princ na posetu v Zedinjenih državah

Američani imajo redkokdaj priliko videti kakšnega princa, ker jih tam nimajo, kot gost se pa le sem in tja spozabi kateri tjakaj. Toda te dni je prišel v Čikago pravi pravcati princ. Stanuje v najboljšem hotelu, kjer je zanj in za njegovo spremstvo najeto devet spalnic, pet kopalnih sob, velika sprejemna in mala sprejemna soba ter več hodnikov.

Princ ima pri sebi svojo ženkico s tremi otroci, ki so v oskrbi resne angleške vzgojiteljice. Princ ima s seboj tudi lastnega tajnika, ki ima tudi lastnega tajnika, a ta ima zopet svojega tajnika. Princesinja ima tudi svojo tajnico, ki pa ni mogoče kaka Angležinja, temveč polnokrvna dama iz Indije. Še dve osebi spadata k spremstvu, namreč dva stražnika. Ta dva sta visoka, skrivnostna, mračna. Oblečena sta vsa v belo, z belimi turbani na glavi. Ob ledjih jima visita zakrivljeni sablji damaščanki.

Vse to se je dalo lepo popisati in se tudi gladko bere, toda ko pridemo do imena slavnega princa, nam zastane sapa. Toda nič ne pomaga, povedati ga moramo. Evo ga: Farsand-i-Dilband Rasikh-ul-Itikad Daulat-i-Inglishia Raja-i-Rajan Maharaja Sir Ranbin Singh Rajendra Bahadur, G. C. S., G. C. I. E.

Princ je precej lep dečko, star kakih petdeset let. Princesinja ima mogoče kakih petindvajset. V nosu ima diamant in se ji mora priznati, da je prava krasotica.

Princ je vladar Jinda, ki je prilično velika država v Pendžabu. Država Jind ima kakih 400.000 prebivalcev.

Že prvo noč, ko je prispel indijski princ v Čikago, bi se v hotelu pripetila skoro mala nesreča. Neki gost se je pozno ponoči vračal v svojo sobo, ki se slučajno nahaja v istem nadstropju kakor prinčeva, in ker ga je imel nekoliko pod kapo, se ni prav nič čuditi, da so mu začeli vstajati lasje, ko je par korakov pred svojo sobo srečal belo oblečenega stražnika z bridko damaščanko v roki. Ustrašil se ga je tako, da je v divjem begu zbežal po stópnicah.

Princ si namerava ogledati vse znamenitosti Amerike, nakar se povrne v svojo domovino.

Na vešalih se dal slikati

V amerškem mestu Ville Platte je bil pred kratkim obsojen v smrt na vešalih možak z imenom Vidrine, ki je tekom zadnjih let umoril pet oseb.

Ko je bil morilec priveden pred vešala, ni kazal prav nikake potrnosti. Sploh je bil ves zadnji dan svojega življenja dobro razpoložen. Dal se je ponovno fotografirati ter se je postavil v lepo pozo, dokler so številni novinarji pripravljali fotografske aparate.

Ko je stopal na oder, je pogledal na vešala, kjer je bila vrv že pritrjena. «Gospod,» se je obrnil na rablja, «ali je to vrv, s katero pojdem v peklo?»

Vidrine je prosil, da ga fotografirajo tudi z vrvjo okoli vratu. Njegova prošnja je bila uslišana.

«Še eno sliko,» je rekel. «Hočem svojo sliko z vrvjo okrog vratu in z nasmehom na obrazu.» In fotografi so naglo naravnali svoje aparate.

Tedaj so mu postavili na glavo črno masko in Vidrine je zaklical: «Le hitro!» Ra-

belj je potegnil in Vidrine je plačal svoje zločine s svojo smrtjo.

Opica s cigareto

Na angleškem parniku «Est Irmo», ki se je vrnil nedavno iz Afrike v Anglijo, se nahaja zanimiv šimpanz, star še ne eno leto, s katerim imajo potniki mnogo zabave radi njegove brilantnosti. Naša slika ga predstavlja, ko baš po popoldanskem čaju puši z naslado fino cigareto in se dela, kakor bi premišljeval o težkih vprašanjih življenja.

× **Opazovanje Marsa.** Tako blizu zemlje kakor prošlo soboto ni bil Mars že sto let. Zato imajo te dni znameniti zvezdoslovci po vsem svetu dosti opravka z opazovanjem tega planeta, o katerem se danes ne ve še nič določnega. Švicarski zvezdoslovec Schär, ki ga te dni opazuje skozi ogromni daljnogled, zatrjuje, da je odkril na Marsu sneg. Ali so na njem živa bitja, ni Schär povedal ničesar jasnega. Ker sta na Marsu voda in zrak, to ni izključeno. Zvezdoslovec Schär in njegov tovariš Kölikeel svoja opazovanja še nadaljujeta.

× **Cigan in predsednik Masaryk.** Ko je prišel predsednik Masaryk v Luhačovice, kjer živi mnogo ciganov, so tudi ti njemu priredili sijajen sprejem. Vse svoje otroke so nage ali vsaj napol nage postavili ob cesti. Ko se je pripeljal avtomobil predsednika, je stopil pred cigane najstarejši cigan in v dolgem govoru želel predsedniku Masaryku dolgo življenje in da bi mu bilo dano, da bi še dolgo vodil republiko. Masaryk je cigane baje v šali vprašal, če bodo v bodoče pustili kokoši kmetov v miru, toda cigani so slovesno zatrjevali, da še nikdar niso kaj ukradli. Ko se je predsednik Masaryk vračal, so že cigani zgradili slavolok. Za to potreben material pa so — ukradli.

× **Neurje in viharji po vsem svetu.** Podobne katastrofalne poplave, kakor je bila v polhograjski okolici, se v Sloveniji pač ne spominja niti najstarejši človek. Tudi drugače je letos Jugoslavija pogostokrat obiskana od hudih viharjev, neurja, toče in poplav. Toliko škode kakor letos že dolgo vrsto let

niso napravile na jugoslovenskem ozemlju vremenske neizgode. Enaka poročila prihajajo tudi iz drugih držav, zlasti iz Amerike, kjer je nedavno strahovit vihar razdejal Loraine. Poplave in viharji so v zadnjem času v Zedinjenih državah skoro na dnevnem redu. Hudi viharji-cikloni zahtevajo vsakokrat tudi človeške žrtve. Pravijo, da je letos toliko vremenskih neizgod radi tega, ker je planet Mars tako blizu zemlje.

× Iz življenja čebele. V modernem panju se lahko rodi letno okrog 200.000 čebel. Ravno toliko jih pa tudi pogine. Delavka živi v času počitka najdalje 9 mesecev, med delom pa največ 72 dni. Nobena delavka ne dočaka 1 leto starosti. In vendar je pravilno negovan

panj vedno dovolj obljuden zaradi stalnega naraščanja. Matica živi najdalje 7 let, dočim je usojeno trotu le največ 45 dni življenja. Le redki so troti, ki izkoriščajo dalje časa medeno zalogo.

Za smeh in kratek čas

Ta je pa dobra!

Smolnikar je bil na fronti pri istem oddelku kot brat njegove zaročenke Podbernik. Častniki so sicer dobivali kratke dopuste, vendar pa vsakokrat le po eden. Smolnikar se je pisмено domenil z nevesto in je bilo že vse pripravljeno za poroko. Šel je k poveljniku in ga prosil za nekaj dni nujnega dopusta v družinskih zadevah.

«Izključeno,» je dejal major, «ker sem ravnokar dal dopust g. Podberniku, ki se pelje k poroki svoje sestre.»

Po ozdravljeni bolezn.

Jaka Skopušnik: «Ah, gospod zdravnik, jaz vam dolgujem svoje življenje.»

Zdravnik: «O ne, temveč le 1000 dinarjev.»

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ljubno ob Savinji. Takšna knjižica, ki bi se izrecno pečala le s snovjo, kakor vi želite, ne obstoja.

Slovenski fantje v Šibeniku. Mi bi vaše pozdrave priobčili, toda sta bili dve imeni na vaši dopisnici nečitljivi, ker sta bili zamazani in napol zabrisani.

Lovec, gozdarji, delavci, priporočamo Vam, da si kupite

obleke,

pelerine, suknje, hlače, dežne plašče iz gume, vsakovrstno perilo po najnižji ceni le pri konfekcijski industriji

Drago Schwab, Ljubljana

Dvorni trg št. 3 (pod Narodno kavarno).

Največja zaloga vsakovrstnega blaga za moške in dečke. Zahtevajte vzorce!

Naročeno blago se razpošilja po poštne povzetju. V lastni režiji se izdelujejo usnjeni (kožni) rekelci, hlače in čepice v črni, rjavi in sivi barvi.

Obleke po meri.

Kdor rad čita povesti, naj naroči splošno priljubljene

romane «Jutra».

Do sedaj so izšli sledeči:

FEREAL CUENDAS:

Veliki inkvizitor.

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije. Cena Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF:

Hči papeža.

Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nenravno življenje papeža Aleksandra VI., njegovega sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije.

Broširano Din 30.—, vezano Din 36.—, po pošti Din 2.— več.

CLAUDE FARRERE:

Gusarji.

Zgodovinski roman iz življenja mornarskih roparjev v XVII. stoletju.

Cena Din 20.—, po pošti Din 1.50 več.

FR. HELLER:

Blagajna velikega vojvode.

Roman.

Cena Din 15.—, po pošti Din 1.50 več.

FR. HELLER:

Prigode gospoda Collina.

Šaljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena Din 10.—, po pošti Din 1.50 več.

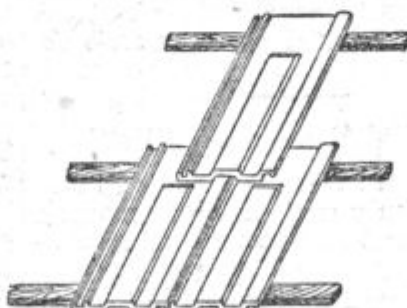
Knjige se naročajo pri upravnštvu «Jutra»

v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni »Pravi : FRANCKOV : kavni pridatek« od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po novi, rjavomodro-beli etiketi. — Na tej se posebno iztlačijo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: imo »Franck« in »kavni mlinček«.

»Pravi : FRANCK : z mlinčkom« zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

Miklošičeva c. 13

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani
prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

izdijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljšo preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovec (biber) in

zidno opeko.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!

Popolnoma varno naložite denar v

LJUBLJANSKO POSOJILNICO

R. Z.
Z O. Z.

ki posluje v novopreurejenih prostorih

Mestni trg št. 6 — V LJUBLJANI — Mestni trg št. 6

Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje po 8% do 10% ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi više po dogovoru

!!! Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur. !!!